

מעמקים

מעובד מתוך שיעורי הרב יצחק שפירא

ראש ישיבת 'עוד יוסף חי'

בס"ד | פרשת ויצא | תשפ"ו | גיליון 71

למה חשוב להתייגע
בפרטים הקטנים בלימוד
נגלה?

שו"ת בעבודת ה'

עמוד 26

מה כל-כך חשוב בלהגיד
ילדים 'לא'!

כיבוד הורים (6)

עמוד 21

אני לומד המון חסידות,
מדוע זה לא מאיר לי
בנפש?

לבו דואג בקרבו

עמוד 11

הקדמת המערכת

שבת שלום לקוראי מעמקים היקרים! לפניכם עלון חדש מלא בתוכן חסידי - מאמרי 'השכלה' ו'עבודה', והתבוננויות מרתקות.

לכבוד יום הולדתו ויום הסתלקותו וחג גאולתו של אדמו"ר האמצעי, המאמרים המרכזיים עוסקים במשנתו.

המאמר הראשון – "ה' הבטיח - זה הזמן להתפלל", על התפילה שיוצאת דבר מתוך הבטחון בה'.

המאמר השני "שבחי אדמו"ר האמצעי", והוא מלוקט מדברי הרב על אדמו"ר האמצעי בהזמנויות שונות. מדור זה הוא עקבות מהמדור "סיפורי צדיקים" שבע"ה יחזור בקרוב.

המאמר השלישי "לבו דואג בקרבנו" עיון בדברי אדמו"ר האמצעי בקונטרס ההתפעלות בנוגע לנחיצות המרה השחורה בעבודת ה'. מאמר יסודי ביותר בעבודת ה'.

המאמר הרביעי הוא על כיבוד הורים. ומהפעם אנחנו מתחילים ללמוד על מצוות מורא אב ואם. והפעם יש הדרכה מיוחדת להורים בעניין זה.

ולבסוף שו"ת בעבודת ה'. הפעם התשובה ארוכה מהרגיל, והיא עוסקת בלימוד תורה לבחורי הישיבה, על החשק להתייגע בתורה

שבת שלום ומבורך, **המערכת.**

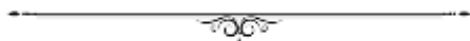
לשאלות, הערות, ולקבלת העלון

shiurimshapira@gmail.com

או בטלפון 0537246111 - יוסף חיים

אנו מזכירים שקיים פורום דיונים בנושאי השיעורים, להצטרפות לפורום יש לשלוח בקשה למייל המופיע למעלה

לשמיעת השיעורים בקול הלשון 0733718149

ה' הבטיח – זה הזמן להתחיל להתפלל

יעקב אבינו חלם, ובחלום ה' אמר לו שהוא יהיה איתו וישמור עליו ולא יעזוב אותו. אחר כך יעקב נדר שאם ה' יהיה איתו וישמור עליו, הוא ישוב לאותו מקום, והמצבה שהוא משח תהיה בית אלקים. אם ה' כבר הבטיח ליעקב שהוא יהיה איתו – בשביל מה הוא צריך לנדוד?

הבטחה ותפילה

בתפיסה הראשונית שלנו, כל עוד ה' לא הבטיח – צריך להתפלל בשביל שהוא ירצה לעזור לנו. אבל לאחר שה' הבטיח כבר לא צריך להתפלל, כי ה' כבר אמר שהוא יעזור לנו. לפי זה, סדר הסיפור היה צריך להיות הפוך: קודם יעקב היה צריך להתפלל לה' ולבקש ממנו שיתן לו לחם לאכול ובגד ללבוש, ולנדוד שהוא יעבוד את ה', ואחר כך ה' היה מתגלה אליו ומבטיח לו להיות איתו.

אבל היחס של יעקב אבינו לתפילה הפוך: ההבטחה שה' מבטיח ליעקב היא זו שמאפשרת לו וגורמת לו להתפלל. ה' הבטיח לו שהוא יהיה איתו, ויעקב אבינו רואה את זה כפתח וכהזמנה להתפלל לה' ולבקש ממנו שיעזור לו.

למה הדבר דומה? לגביר שהבטיח לאדם מסויים שהוא יתן לו סכום כסף גדול כעזרה. כל עוד הגביר לא הבטיח זאת, האדם לא יכול לגשת לגביר ולבקש ממנו לתת לו סכום כה גדול.

אבל לאחר שהגביר הבטיח, ההבטחה פותחת פתח לבוא ולבקש. כך יעקב אבינו מתייחס לתפילה: כל עוד ה' לא הבטיח לו שהוא יהיה איתו, יעקב לא יכול לבקש על זה, ורק לאחר שה' הבטיח לו יעקב יכול להתפלל ולבקש.

ההבטחה היא 'בית אֱלֹהִים'

לאחר שמבינים את היחס של יעקב אבינו לתפילה, אפשר להבין גם דבר נוסף:

לאחר שיעקב אבינו חלם על 'סולם יעקב', הוא התעורר ואמר "מה נורא המקום הזה, אין זה כי אם בית אלקים!" אבל אחר כך יעקב נדר שאם ה' יהיה איתו, ויתן לו לחם

לאכול ובגד ללבוש, ויחזיר אותו לבית אביו – המקום הזה יהיה בית אלקים. למה יעקב אבינו צריך לנדוד נדר שהמקום הזה יהיה בית אלקים, אם הוא כבר בית אלקים?

התשובה היא שלאחר שה' מבטיח ליעקב אבינו בחלום "והנה אנכי עמך, ושמרתיך בכל אשר תלך", מבחינת יעקב אבינו יש לו בית. ההבטחה של ה' היא הבית שלו, ומבחינתו שם הוא גר. כיוון שה' הבטיח לו, יש לו כבר למי להתפלל ועל מה להתפלל, והעובדה שיש לו למי להתפלל ועל מה להתפלל היא המציאות האמיתית שלו. גם אם המציאות תיראה רחוקה מאוד ממה שיצחק אבינו בירך אותו, וגם אם לא יהיה לו אפילו לחם לאכול ובגד ללבוש, מבחינתו מה שה' הבטיח לו זה המציאות.

אם ה' לא היה מבטיח ליעקב שהוא יהיה איתו, יעקב היה עובר את כל מה שעבר עליו אצל לבן, בלי להרגיש שה' איתו. אבל כיוון שה' הבטיח לו להיות איתו, ויש לו למה לקוות ועל מה להתפלל – גם בגלות הוא מרגיש שהוא נמצא בבית. מבחינתו התקווה והתפילה לה' הן המציאות האמיתית שלו, ולא מה שעובר עליו אצל לבן.

על זה אומר יעקב "מה נורא המקום הזה, אין זה כי אם בית אלקים". ההבטחה שה' הבטיח ליעקב בחלום היא הבית שלו, "בית – אלקים". האלקים הוא הבית שלו.

לכן קודם כתוב על יעקב "וילך חרנה", ומשמע שהוא כבר הלך לחרן, ואחר כך כתוב "ויפגע במקום" כלומר שהוא עדיין בארץ ישראל (וכפי שאומרים חכמינו שיעקב הגיע לחרן וחזר בקפיצת הדרך). כאשר יעקב אבינו יוצא לחרן, הוא שואל את עצמו האם ה' עדיין איתו גם בגלות. כתשובה לשאלה הזו ה' מבטיח לו שהוא יהיה איתו, וההבטחה הזו גורמת ליעקב להרגיש שהוא לא נמצא בגלות, אלא ב"בית אלקים".

לאחר שיעקב אבינו ישוב לארץ ישראל, יתברר שההבטחה הזו גם התממשה ונהייתה מציאות בפועל אצל יעקב אבינו, ואז גם האבן שיעקב אבינו שם היא בית אלקים, ולא רק המקום שבו ה' הבטיח לו. לא רק ההבטחה של ה' היא בית אלקים, אלא גם העבודה שמצד יעקב היא גם בית אלקים.

יעקב אבינו ואיוב

לפי אחת הדעות בחכמינו¹, איוב היה בימי יעקב אבינו, ואם כן מתבקש להשוות ביניהם. לעומת יעקב שמתפלל לה' גם בתחילת הפרשה שלנו וגם בתחילת הפרשה הבאה, בכל ספר איוב לא כתוב שאיוב מתפלל לה' שיושיע אותו מצרתו אפילו פעם אחת. להיפך:

¹ בבא בתרא טו ב.

איוב חושב שאם הוא "צדיק וירא אלקים וסר מרע" – מגיע לו בצדק שיקרו לו רק דברים טובים, ולכן הוא לא צריך להתפלל ולבקש שהם יקרו.

היחס של יעקב אבינו בדיוק הפוך: אפילו כאשר ה' מבטיח לו שהוא יהיה איתו וישמור עליו, יעקב אבינו לא חושב שה' חייב לו, אלא מתייחס להבטחה כמה שמאפשר לו ומדרבן אותו להתפלל לה'.

כך כתוב בתחילת הפרשה הבאה שיעקב מתפלל לה' ואומר "קטנתי מכל החסדים ומכל האמת אשר עשית עם עבדך... הצילני נא מיד אחי מיד עשיו". שואלים חכמינו²: הרי ה' כבר הבטיח לו שהוא ישמור עליו ויהיה איתו, ועונים שיעקב אבינו חשש שמא חטאיו יגרמו שלא תתקיים ההבטחה. אם כן, גם כאשר ה' מבטיח ליעקב בפירוש, ההבטחה עוזרת ליעקב להתפלל, אבל לא גורמת לו לחשוב ש'מגיע לו', וה' חייב לעשות לו דברים טובים.

חכמינו אומרים על איוב "אלולי לא קרא תגר כשבאו עליו יסורין, כשם שאומר עכשו אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק ואֱלֹהֵי יַעֲקֹב, כך היו אומרים 'אֱלֹהֵי אִיּוֹב'³". אם איוב לא היה חושב ש'מגיע לו', אלא מתפלל לה' שיעזור לו, הוא היה הופך להיות חלק מהתפילה, כמו יעקב אבינו. אבל איוב לא התפלל לה' שיושיע אותו, כי הוא רצה שכל הדברים הטובים יגיעו לו בצדק, בדין, ולא מתוך רחמים. לכן הוא לא יכול להיות חלק מהתפילה, כי התפילה בנויה על כך שאנו מבקשים מה' שיעזור לנו כי הוא רוצה בנו ומרחם עלינו, ולא כי מגיע לנו. "לא על צדקותינו אנחנו מפילים תחינותינו לפניך, אלא על רחמיך הרבים".

נהנית? רוצה לשמוע שיעורים נוספים?

לשמיעת שיעורי הרב במגוון נושאים:

חסידות, כתבי האר"י, פרשת השבוע, תורת הנפש, עבודת ה' ועוד

חייג לקול הלשון 073-371-8149

³ ילקוט שמעוני על איוב כג.

² ברכות ד, א.

שבחי אדמו"ר האמצעי

בעקבות הלשנה הובל אדמו"ר האמצעי באיסרו חג הסוכות תקפ"ז למעצר, לאחר חקירות ובדיקות הבינו החוקרים אשר עלילת שווא טפלו בו וביום י' כסלו תקפ"ז השתחרר ממאסרו. ר' אייזיק מהומיל דחף והשתדל ועשה עניין מכך שיעשו יו"ט גדול מהיום הזה, בעקבות כך שנה אחרי השחרור הגיעו כל החסידים להיות עם אדמו"ר האמצעי וב-ט' כסלו (ממש יום לפני יום השחרור), שזה גם יום ההולדת שלו, הוא כבר נפטר⁴, אז יצא שבפטירה היו הרבה חסידים. תיאור הפטירה היה מעמד מאוד נשגב, הוא נפטר תוך כדי שאמר חסידות, סיים את המאמר להסביר מה זה יחידה ואז הסתלק.⁵

נסה להסביר בצורה פשוטה למה היה חשוב לר' אייזיק לעשות מזה יו"ט: אחרי שאדמו"ר הזקן הסתלק התחושה היתה שלא ברור מה ישאר מכל החידוש שהוא חידש, לכן ר' אייזיק ראה חידוש גדול בזה שיש את אדמו"ר האמצעי שממשיך את אדמו"ר הזקן, אפשר לומר שאדמו"ר האמצעי הוא זה שבעצם קיבע את המשנה החב"דית המאוד חריפה, ור' אייזיק הוא זה שעשה מזה עניין גדול מאוד. לולא אדמו"ר האמצעי היינו קוראים את אדמו"ר הזקן בלי לשים לב לכל החדות, שהמשמעות של החדות הזאת היא שבעצם האדם יכול באיזשהו מובן לזהות איפה יש נוכחות אלוהית בתוכו ואיפה לא.⁶

חסידיו, כפי שהתבטא שרצונו "שכאשר שני אברכים נפגשים יחדיו בשוק, ידברו חסידות" (ספר השיחות תש"א ע' 52), וכן "שכאשר אברכים יבינו בכתר כמו בחמשת האצבעות, יהיה לו מכך סיפוק" (ספר השיחות תש"ג ע' 13).

⁵ כדאי לראות את התיאור בספר 'בית רבי'.

⁶ חלוקת המדרגות בקונטרס ההתפעלות לא באה לומר לאדם כמה הוא צדיק ומהי המדרגה שלו, אלא נועדה לצייר קשר שלם עם ה'. קונטרס ההתפעלות מתאר איך הנוכחות של ה' נמצאת בכל הרבדים של הנפש, ואיך האדם יכול לחוש את הנוכחות של ה' בכל רובד. כך האדם יכול לבטא את

⁴ אדמו"ר האמצעי הסתלק ביום הולדתו, ט' בכסלו. הרבי ציין בקשר לכך את מאמר חז"ל (ר"ה יא.) "הקב"ה יושב וממלא שנותיהם של צדיקים מיום ליום ומחודש לחודש, שנאמר: את מספר ימין אמלא" - שממנו רואים שיש מעלה מיוחדת בכך שהסתלקות הצדיק היא ביום לידתו כך ששנותיו וימיו מלאים. הרבי מוסיף ומציין שאצל כל הצדיקים ישנה מעלה זו, שהקב"ה ממלא את שנותיהם, אלא שאצל רובם לא רואים זאת בגלוי ובגשמיות. וזו המעלה אצל אדמו"ר האמצעי, שאצלו התבטא העניין גם בגשמיות (שיחות ט' כסלו מ"ב, מ"ט, נ"ב). ענין זה מתאים לעבודתו במשך כל ימי חייו - להחזיר את עניני החסידות הגבוהים גם בבשר הגשמי ובענינים הגשמיים. בכיוון זה גם השפיע על

לכן החשיבות של הדברים של אדמו"ר האמצעי היא גדולה מאוד, שאע"פ שאדמו"ר הזקן חידש חידוש גדול בעניינים האלה שמדברים מענייני אלוקות, בכל אופן בלי אדמו"ר האמצעי הכל היה נשאר בצורה שאי אפשר לתפוס את זה. ודווקא אדמו"ר האמצעי בגלל החרیפות שלו, הוא עזר שאפשר יהיה למצוא אצל אדמו"ר הזקן את ההבנה המדויקת.⁷

כשעושים התוועדות לכבוד צדיק מסויים, הווארט העיקרי הוא שעושים את זה כי מרגישים שההתקשרות מביאה את האדם למקום שהוא לא יכול להגיע בלעדיה. מרגישים שההתקשרות ממש נותנת לו חיות ומצילה אותו מלרדת לבאר שחת. האדם מרגיש שההתקשרות שלו לתורה ולמידות של הצדיק היא הקרש הצלה שלו מה"מים הזדונים", לכן עושים התוועדות בשביל להביע את ההתקשרות.⁸

משוגע על ה'

אדמו"ר הצמח צדק התבטא על אדמו"ר האמצעי "אם היו חותכים לחותני אצבע, לא היה פורץ דם כי אם חסידות" (ספר השיחות תשד עמ' 79).

היום יש דבר כזה "ספירת דם", בה השוטרים בודקים כמה אחוזי אלכוהול יש בדם. כשלומדים אדמו"ר האמצעי וקוראים עליו סיפורים ומסתכלים איך הוא למד חסידות אפשר להגיד שאם היו עושים לו ספירת דם היו מוצאים לו אחוז אלכוהול מאוד גבוה בדם, מרוב המוחין הוא היה ממש כמו שיכור. אופי החסידות של אדמו"ר האמצעי הופך אותך להיות קצת 'מתנדנד' כשאתה הולך, אתה נהיה קצת משוגע מרוב שהמוחין הם כ"כ חזקים.

אדמו"ר האמצעי הכיל בתוכו בצורה מאוד מוקצנת שני דברים שהם הפוכים אחד מהשני, מצד אחד ש'כל טהור ומצד שני אנושיות ולבביות מפליאה. רגישות עצומה עם שכל פילוסופי כאחד, בצורה מאוד מיוחדת ומפתיעה.

איך משוגע נראה? יש משהו שתופס אותו חזק ו"מטריף אותו לגמרי", ומבחינתו עכשיו אין עולם, כאילו כל מה שיש זה רק הדבר בו הוא נתון. כך אדמו"ר האמצעי חי את

⁷ וראה בנספח "קונטרס ההתפעלות וספר התניא" שנדפס בסוף הספר 'נהלך ברגש'.

⁸ עוד על התקשרות לצדיקים בכלל ולאדמו"ר האמצעי בפרט, ראה בשיעור על קונטרס ההשתחוות (נדפס כחוברת בפני עצמה, וניתן לקבלה במייל).

הקשר עם ה' בכל מצב, בהתאם למקום בו הוא נמצא. עיקר המטרה של קונטרס ההתפעלות היא לומר לאדם שהנשמה מאוד דבוקה בה'. המדרגות באות להביא לידי ביטוי את הדבקות של הנשמה בה', ולא לומר לאדם לרצות את המדרגות מצד עצמם. ראה ב'נהלך ברגש עמ' 74 הערה 4, ובעמ' 214.

החסידות. אפשר לראות זאת בהרבה סיפורים, ואפשר לתת לזה דוגמא יפה מהסיום של קונטרס ההתפעלות:

אך אהובי אחיי וריעי כל השלמים אתי עד הנפש כו', המקשיבים ושומעים לדא"ח באמת ובאמונה ואין בלבבם שרש פורה ראש כו'. לראות בעין רעה ח"ו, ובפרט מאשר יודעים ומכירים אותי מנעורי יאמינו נא לכל דברי אלה שהמה נאמרים מכל נקודת לבי כמו שהן בהוייתן כלבבי ונפשי בעצם טבעי ומהותי כפי שהורגלתי בהם מנעורי ע"פ הדרכת אאמו"ר ז"ל מדי יום ביומו, ולא יאמר ח"ו שיש בזה דברים נעלמים עוד שאין מגלין אלא לצנועים כו' או שנכתבו כמה דברים לפני כו', ליתן מקום לאנשי הבלתי מורגלים עדיין באמיתת הענין כו', כי כאלה, דיבת האנשים החפצים להתנאות ולקנות שם לעצמן לומר רזי לי כו' שאין כל אדם יודע כו', ותולין הכל בי. ובאמת ובאמונה אני נשבע בחיי נפשי האם יש בכל הדברים שפירשתי שיחתי לפניכם אפי' חצי דיבור שלא יצא מתוך נקודת לבבי, והכל נמצאים הם ומוכנים לכל מי שטעם טעם בעסק הד"ח מנעוריו. ולפי שמאד הורגלתי מנעורי זה יותר מעשרים שנה בהיכל קדשו של אאמו"ר ז"ל וידעתי ממונו כל פרטי מכאובי אנ"ש ובדקתי בעצמי לב כ"א וטעות כ"א כפי שכח השגתי מגיע ע"ז בנית כל דברי אלה השומע ישמע כו'.

הוא רוצה לגלות את כל הרזין עד הסוף, הוא רוצה שכל הסודות יהיו גלויים, כהוא מתחנן אלינו שנאמין לו שהוא לא מסתיר כלום הוא בעצם ממילא אומר "אין לי שום משהו באישיות שלי שאני לא מגלה פה בחסידות".

מכל האדמו"רים האדמו"ר האמצעי הכי מדבר מתוך עצמו, כאילו בלי מקורות⁹, מה שיש לו על הלב זה החסידות, והוא פשוט אומר את עצמו.

נוגע במקומות הכי נמוכים בנפש

במידה מסוימת אפשר לומר שכשקוראים באדמו"ר האמצעי יש איזה משהו שגורם להתקשרות מיוחדת, משום שאדמו"ר האמצעי נוגע ומתייחס למקומות מאוד נמוכים בתוך האדם ובכך הוא בעצם תופס את האדם מלמטה. וכידוע, כשרוצים להרים משהו צריך לתפוס אותו דווקא מלמטה, אחרת החלקים הנמוכים לא יעלו טוב.

⁹ העיקר אצלו זה התוכן ופחות מדייק במילים.

גם הרבה פעמים אפשר לראות שכדי להסביר משהו הוא משתמש במילים שאצל האדמו"רים האחרים הם מקבלים מובן אחר,

כשאני אומר "לתפוס את האדם מלמטה" אני לא מתכווין לתפוס אותו מהעוונות שלו (אמנם יש לו קונטרס גם כזה, קונטרס 'פוקח עוורים', שמדבר על חזרה בתשובה) אלא בעיקר הכוונה לתפוס את האדם מהמקום שבו הוא מרגיש הכי חלש ורגיש. כל אחד בתוך עצמו יודע שיש לו מקומות שמצד עצמו (אם לא היה לו את החברים וכדו') הוא היה נפול לגמרי ולא היה לו חשק לחיות. אמנם אדמו"ר האמצעי היה איש תקיף בהרבה מובנים, אבל יש משהו מיוחד בחסידות שלו זה שיש בה המון נמיכות רוח.

כדי שגם לאנשים כערכנו יהיה קל לתפוס את עבודת ה' שהוא מנחיל לנו כדאי לשים לב לאחד המאפיינים היפים שלו בעבודת ה': האומץ לגעת במקומות הכי קשים של האדם וכך להתרפא מהבעיות. בדרך כלל יש לאדם מקומות מאוד כואבים והוא מעדיף לא לגעת בהם. כיוון שהאדם מפחד להיכנס למקומות הלא נעימים שיש לו – לכן הוא חי תמיד עם קצת פחד, כל דבר שהאדם עושה הוא לוקח בחשבון שיש דברים שהוא לא רוצה לגעת בהם, וממילא כל הדרך שלו איך להחליט על דברים היא תמיד בהתחשבות באיזה משהו שמפחיד אותו. ודרכו של אדמו"ר האמצעי היא להכניס אותך ישר לכל המהמורות האפשריות לאיפה שיש משהו שמפחיד ושיש קצת חשש מלדרוך שם, והוא מצליח לעשות את זה בכזאת פשטות שזה כל כך מובן מאליו.

זה מאוד חשוב, כיוון שיש לנו המון קושיות בעבודת ה' ובדרך כלל אנחנו חוששים מלהקשות את הקושיות כי אנחנו חושבים לעצמינו שאם יהיו לנו יותר מדי קושיות בעבודת ה' אנחנו נהיה בבעיה, כל קושיא תגרום לבעיה אחרת, לכן אנחנו חוששים מלעבוד את הקב"ה בכל הכח ואנחנו מעדיפים ללכת על עבודת ה' רק בהתחשב בזה שלא טוב לגעת בכל המקומות המפחידים. משום כך מאוד חשוב לאדמו"ר האמצעי שהאדם יזהה בתוך עצמו את המקומות הכי נמוכים והכי מפחידים שיש לו, ורק ככה הוא יכול לעבוד את ה' באמת.

עלון מעמקים מופץ בכל שבוע ברחבי הארץ

בעלון מובאים שיעוריו של הרב יצחק שפירא המבארים את פרשיות השבוע ומאמרים חשובים בעבודת ה' בצורה עמוקה ובהירה החודרת למעמקי הנפש

רוצה להיות שותף בהפצת העלון, ובחיבור של רבים לעומק של התורה?

חייג עכשיו 058-6305341 - מאיר, או 0537246111 - יוסף

לבו דואג בקרבו - נחיצות המרה השחורה במשנת אדמו"ר האמצעי

לפני כמה שנים זכינו להתוועדות נפלאה לכבוד ט'-'י' כסלו, בהתוועדות זו הרב לימד נקודה מתוך קונטרס ההתפעלות (זה היה הרבה לפני שיצא הספר החשוב 'נהלך ברגש'). מכיוון שהנושא נוגע בנקודה מאוד רגישה ומעורר הרבה התנגדות בנפש, דבר שהתבטא בריבוי השאלות מכיוונים שונים, בחרנו להשאיר כאן את השאלות אע"פ שחלק מהדברים חוזרים על עצמם, משום שבכל פעם העניין מתחדד ומקבל הדגשה מכיוון אחר, וכך בע"ה הדברים יקלטו פנימה בנפש, בצורה יותר בהירה וחלקה.

פתיחה - הסברה עד הקצה האחרון

קודם נגיד משהו אישי על עצמי: רק אחרי שלמדתי את אדמו"ר האמצעי הרגשתי שאני מבין מה החידוש של אדמו"ר הזקן. לפני כן, כמה שלמדתי את אדמו"ר הזקן לא התחדד אצלי עד כמה רוצים ואומרים שאפשר שתהיה נוכחות אלקית בתוך הבחירה של האדם ובתוך העבודה שלו.

עניין יפה ופשוט דרכו אפשר לראות את החידוש הזה הוא הקטע בקונטרס ההתפעלות בו הוא מדבר על מרה שחורה - 'צוברוכנקייט'¹⁰. את הרחבת הדיבור בעניין המרה שחורה עד מקומות שאליהם אדמו"ר האמצעי מגיע, לא מוצאים בפשט אצל אדמו"ר הזקן. אלו לא סתם ביטויים, יש כאן הרחבת הדיבור עד הקצה.

אדמו"ר הזקן מדבר בקצרה עד הקצה ומיד מדבר עד הקצה השני, וכך מרגישים שיש איזון. אך אדמו"ר האמצעי מסביר באריכות עד הסוף (ממש עד הסוף) לקצה אחד, ואח"כ עד הסוף לקצה שני. אבל בגלל האריכות, ובגלל הירידה לעומק הענין, התחושה היא שיש כאן שני קצוות נפרדים ממש וקשה להרגיש שיש כאן איזון.

¹⁰ רמז יפה לזכור איפה זה נמצא, בעמוד קסח בהדפסה החדשה...

עניין המרה שחורה מתוך הקונטרס

בקטע הזה שמופיע בסוף הקונטרס, הוא מסביר למה אנשים לומדים חסידות וזה לא עושה להם התפעלות אלקית, אחרי שהוא עונה הרבה תשובות הוא אומר את התשובה הכי משמעותית:

ואמנם הנה אחר העיון היטיב הדק בסיבות המחלה הזאת המתפשטת ברוב אנשים, הנה הוא בא ממקום אחר והוא אשר אין להם לב נשבר (המכונה בל"א צו בראכינקייט).

בפסוק כתוב רק "לב נשבר" אבל להגיד "צוברוכנקייט" זה להגיד שכל האדם שבור (המילה בראך מוכרת, דבר שבור). איך אומרים את זה היום? שבר כלי, דיכאון, טראומה, גם אומרים 'האדם שבור'. הוא אומר שכיון שהאנשים לא עד כדי כך שבורים, לכן הם לא מבינים חסידות.

אפשר לקרוא את זה כמו שקוראים את אדמו"ר הזקן ומיד לחפש איזון, אבל הוא לא עוצר כאן, אלא הוא הולך חזק עם הנקודה הזו:

[אשר אין להם לב נשבר] – האמיתית בעצם טבעם.

הוא לא מסתפק בלהגיד "לב נשבר", הוא מדגיש שצריך שיהיה אמיתי ונטוע בעצם הטבע.

כי מנעוריו לא קיבל תחלה דברי-חסידות ע"פ סיבת התעוררות תשובה אמיתית מקרב ולב עמוק, רק בדרך מעבר לפי שעה, וכבר חלף ועבר גם בחי' הרשימו מזה לגמרי, עד שהוא איש שלם לגמרי בעצמו (בל"א גאנץ זייער ביא זיך בלי שום צו בראכינקייט כו¹¹), ע"כ קבלת ד"ח על השלימות הזאת לא יוקלט בפנימיות ועומק לבו ומוחו כלל, רק דרך מעבר בעלמא, כאדם ששומע ורואה ענין שחיון מומנו, אע"פ שנהנה ומתפעל לפי שעה מיד יתעלם והי' כלא כו'.

כלומר האדם למד חסידות, אך אף פעם הלימוד לא נבע מהרצון להתעורר בתשובה, הוא למד בגלל שזה מאד יפה ונחמד. זו הסיבה שהדברים נכנסים מאזן אחת

¹¹ מושלם מאד בעיני עצמו, בלי שום תחושת שבר.

ויוצאים מהאזן השניה, והאדם נשאר "שלם לגמרי בעצמו". רואים איך הוא מאריך להדגיש עד כמה אנחנו רחוקים.

וכל שיש לו לב נשבר בעצם טבעו יותר, מצד הנפש-האלקית שהיא נקראת 'מרת נפש' במאסר חומר הגוף, הגם שנראה כמו טבע אנושי מצד התלבשותה בנפש-הטבעית הנקרא מרה-שחורה טבעית, אין זה באמת מצד הנפש-הטבעית כלל, כי אין בטבעה רק להיות במרה-שחורה מחסרון והעדר גופני ולא מחסרון אור אלהי כו'.

כלומר אם חסר לך קשר עם הקב"ה, התחושה הזאת וודאי לא מגיעה מהנפש הטבעית אלא היא מגיעה מהנפש האלקית. זה שנדמה לך שהדיכאון הזה הוא סתם ככל הדכאוניות שיש מענייני הנפש הטבעית – זו טעות, דע לך שזה דיכאון אחר שבא מהנפש האלקית. ולא סתם, עוד מעט הוא יגיד שזה ממש הטבע של הנפש האלקית, שלנפש האלקית יש טבע להיות במרה-שחורה.

(ולזה אמרו (הגיה"ג) גם במקבלי רזי תורה שאין זה אלא במי שלבו דואג תמיד בקרב,

מה הכוונה "לבו דואג בקרב"? עכשיו הוא מסביר מה זה "לבו דואג בקרב". הייתי יכול לפרש בהרבה צורות פשוטות את מאמר חז"ל: אפשר להגיד שהאדם דואג שהוא רוצה להכיר את ה', או שהוא לא רוצה להתרחק מה', או שהוא לא רוצה לפגום בתורה וכדו', אבל הוא מסביר קצת אחרת:

שהוא ענין המרה-שחורה הטבעיות והעצמי' מעצמות דנפש-האלקית, ובלעדה לא יאיר אור רזי תורה בנפשו ולא יתקיים כלל וכלל, רק אדרבה יבוא לידי חושך, והוא רק הגסות והפריקות עול כידוע בניסיון גמור)

בלי המרה השחורה הזו כל החסידות שלומד היא רק גסות ופריקת עול.

ודבר זה שמעתי בפירוש מפי אאמו"ר ז"ל ששמע בזה"ל מהרב המגיד ז"ל שלא יוכל אדם לבוא לקבלת אמתית רזין דאורייתא והשגת עמוקות האמתית באא"ס עד שיוקבע בנפשו ממש, בלתי אם יש בו המרה-שחורה הטבעית והעצמי' שמושרשת בו מנעוריו דוקא, ודוקא בבחי' ההיולי שבה הכללי (בל"א אשענצייע)¹²

ה'יולי' בנפש זה כמו דבר קיומי שעומד בתשתית, משהו ראשוני, חומר גלם שממנו הכל מתהווה. כמו בבריאה שהיה חומר היולי ששימש ליצירת הבריאות השונות¹³. הוא מתאר כאן דבר פלא, הוא אומר שהחומר גלם ההיולי של כל חלקי הנפש האלקית הוא המרה שחורה.

אם הוא לעומק האמיתית דוקא (דהיינו צו בראיניקייט האמיתית בטבע עד שימואס ממיש בחייו בתמידית בכל שעה ושעה).

פה הוא מסביר תכל'ס מה הוא רוצה, הוא לא עוצר כלל בהסברה שלו, וכמו שאמרנו, הוא מגיע עד הקצה האחרון.

שאלה: האם ככה ה' רוצה אותנו? עם מרה-שחורה כזאת? הרב: כן, אמנם יש הרבה מקומות שמחנכים להבנה שה' רוצה רק שיהיה טוב ושיהיו שמחים, אך מה שהוא כותב כאן זה ממש אנטי-תזה לחינוך כזה.

אמרנו בהתחלה שהדברים מופיעים גם אצל אדמו"ר הזקן, אלא ששם זה מאוד בקצרה, כך זה גם לעניינינו, בפרק טז בתניא כתוב כך: "וגם נפשו ורוחו אשר בקרבו כך יאתה להן, להיות כלות אליו בחשיקה וחפיצה, לצאת מנרתקן, הוא הגוף, לדבקה בו. רק שבעל כרחן חיות הנה בתוך הגוף וצרורות בו כאלמנות חיות". "אלמנות חיות" הן מרירות ביותר, אפשר ממש לראות כיצד אדמו"ר האמצעי לוקח ברצינות גמורה את המשפט שאומר אדמו"ר הזקן "וצרורות בו כאלמנות חיות", ומאריך בו מאד מאד. ואומר שעצם זה שהנשמה נמצאת בגוף עושה דיכאון לנפש האלקית. מי שלא מרגיש ככה לא מגלים לו רזי תורה וה' לא שוכן בתוכו

אז ישכון בו מוקדור כל החיים 'מקורא דכולא' להחיות רוח נדכאים וכמ"ש "את מי אשכון את דכא ושפל רוח כו'", בכל אשר הוא עושה, אם בהתבוננות ברזין דאורייתא – מוסרין בנפשו בגילוי אמיתית, אם לבו דואג בקרבו (ולהיפוך, אין מוסרין בנפשו כלל, גם שידוע ומשיג הפשט וכו'). וגם בכל פרט ופרט מדרכי העבודה האלהי ה' ירצה בו, ואז נהפך האנחה שלו והמרה-שחורה הטבעיות הנ"ל לשמחה ועונג רק מצד אלהו' ששורה על נפשו ממש. אבל בלתי זה ובפרט להיפוך מי שטבעו ממרה הלבנה בהוללות טבעיות, הגם שהוא

¹³ ראה רמב"ן בראשית א, א.

כלי מוכן לקבל כל רז כו' לא יתקיימו בנפש ויהי בחושך הילוכו כל הימים להטעות א"ע בתכלית כי אין ה' אתו בשום אופן כו'.

הנחיצות להסביר את הדברים בשפה שלנו

אם נסתפק רק בלקרוא את זה, זה בעצמו אמור להיות שוב כמו שהוא כותב "רק דרך מעבר בעלמא, כאדם ששומע ורואה ענין שחוץ ממנו, אע"פ שנהנה ומתפעל לפי שעה מיד יתעלם והיה כלא היה". כשנסתפקים רק בקריאה של זה אז מרגישים שזה לא ממש שייך לדורנו (כמו שכתוב לגבי כל העניין של תעניות וסיגופים וכדו') ואין מה לעשות עם מה שכתוב פה. אבל באמת כל הקונטרס הזה בא להגיד שיש הבדל בין "דברי חסידות הישנים" לבין "דברי חסידות אשר הנחילנו והאיר לנו אאמו"ר ז"ל (אדמו"ר הזקן) נ"ע באור תורתו", וא"כ מה שכתוב כאן הוא מעודכן יותר, זה "החסידות החדשה".

לכן צריך להסביר בשפה שלנו את מה שכתוב כאן, כדי שזה יותר ישבור לנו את הלב. אז נתחיל קודם לראות מה קורה כשאנחנו לא עושים את מה שכתוב כאן.

כשלא עושים מה שכתוב כאן

ניתן דוגמא: נניח שאני מנהל עסק ויש דברים שאני מעדיף לא לעשות. בדרך כלל אני משאיר אותם בצד. אם הם לא סובלים דיחוי אז אני עושה מה שצריך כדי שהם כן יהיו סובלים דיחוי ומשאיר אותם בצד. ככה נשארות ערימות של דברים והשולחן מתמלא, כשאין מקום על השולחן מתחילים למלא את החדר וכן הלאה, נהיה כבד להיכנס למשרד. מה ההבדל בין ילד למבוגר? הילד הוא כמו עובד צעיר, הוא נכנס למשרד כשעוד אין כל כך הרבה דברים, המבוגר כבר עובד הרבה שנים, לכן כל המבוגרים נראים כאלו מדוכאים. יש לנו מלא דברים לא מטופלים.

איזה דברים שמים בצד? את הדברים הלא נעימים, כל אותם דברים שמעדיפים לא להתעסק איתם.¹⁴ מטבע הדברים הנושא הכי לא מטופל הוא הנושא הכי לא נעים. כשהאדם מרגיש בעצמו שאלות קיומיות הוא מעדיף לא לגעת בהם, לא לחשוב עליהן ולא

ולהתעסק עם זה. הוא אמר שיעוץ פנסיה יותר חשוב בעיניו, זה יותר חשוב לאנשים וחוסך להם יותר כסף. אבל אנשים לא רוצים לחשוב על הזקנה שלהם, הם מקוים שזה יפתר מעצמו ביום מן הימים, שהם יגלו שהם הסתדרו בתחומים האחרים ויש להם מספיק כסף, או שהם כבר מיזאשים, ממש כמו בעבודת ה'.

¹⁴ פעם הבאתי את המשל הזה ליהודי אחד שהוא יועץ לאנשים איך לעשות פנסיה. הוא אמר שהוא בחר מקצוע קשה, ליועץ משכנתאות תמיד יש עבודה, רוצים לקנות דירה, רוצים להתקדם. אך יועץ פנסיה לא מעניין אף אחד. אפילו כשמגיע לקוח הוא רוצה כמו שאמרנו כאן, שאני אמצא לו פיתרון כדי שהוא כבר לא יצטרך לחשוב

להיות מוטרד מהן, לשים פלסטר על המקום. האדם רוצה להמשיך את החיים, לחיות טוב, מפחיד מדי לפתוח מקומות קשים.

הפיתרון של אדמו"ר האמצעי

מה אדמו"ר האמצעי מציע לאדם? בא נפתח את המקום לגמרי, תשים לב מה באמת מטריד אותך, את מה אתה מזניח, ואז יהיה לך מהפך. מה המהפך שיהיה לך? במקום לחשוב שאתה יכול להיות מאושר בחיים תתיאש מזה לגמרי. אם ישאלו אותך אם באמת שווה לחיות, התשובה תהיה שלא. תגיע למסקנה הזו, תלך עליה, אל תעצום את העיניים, תגיד בפה מלא שאם היו מגלים לך מראש מה הולך להיות והיית יכול לעשות שיקולי רווח והפסד, לכל הפחות לא היית הולך על החיים בשתי ידיים.

זה לא חידוש יותר מדי גדול, אלו מאמרי חז"ל "נח שלא נברא" "על כרחך אתה נולד וכו'". אבל צורת ההסברה כמו כאן, בתוך הנפש, היא חידוש גדול.¹⁵

שאלה: אם כן למה לא פשוט להתאבד?

הרב: זה בכלל לא קשור למה שהוא רוצה ממך כאן. הוא אומר שאתה מרגיש מרה שחורה כי אתה מרגיש את המציאות שלך, כלומר למה הנפש האלקית מרגישה כל כך גרוע? כי היא מרגישה שכל פעם הגוף אומר-משדר שהוא רוצה להיות בעל הבית ואחראי על כל מה שיש, ובתוך המצב הזה הנפש צריכה להגיד שיש הצדקה לחיים, שכדאי לחיות אותם. אבל באמת זה לא נכון, הנפש לא יכולה להצדיק חיים כאלו!

הדיכאון כשאף אחד לא רוצה אותי

שואלים מה עושים עם זה? בסופו של דבר זה מאד פשוט, אם תחשוב שבאמת מצד עצמך לא היית רוצה את עצמך אבל ה' מאד רוצה אותך, אז משהו יתהפך אצלך.

שאלה: אני במרה שחורה, לא ברור לי למה ה' רוצה אותי. הרב: המרה שחורה לא נובעת מכך שאתה לא מבין למה ה' רוצה אותך. הוא מסביר לך מאיפה נובעת המרה שחורה, אל תתעלם ממה שהוא מסביר.

הרב: הכוונה שצריך לחשוב באריכות ובעומק, שהמרה שחורה היא המציאות ההיולית של החיים שלך, שהחיים שלך בנויים כך וזה לא במקרה. זה לא משהו שכדאי להתעלם ממנו.

¹⁵ שאלה: אדמו"ר האמצעי אומר "לבו דואג תמיד בקרבו... שמואס ממש בחייו בתמידית בכל שעה ושעה", מה הכוונה שזה צריך להיות תמיד? האם כל היום האדם צריך להרגיש כך?

מאד חשוב לאדם לחשוב שה' רוצה אותו. עיקר הדיכאון מגיע מהמחשבה שאני רוצה את עצמי וה' לא רוצה אותי, אך ברגע שאתה שם לב לכך שה' רוצה (אפילו שאתה בכלל לא מבין למה ה' רוצה) אתה מיד משתחרר לגמרי מהדיכאון.¹⁶

אדמו"ר האמצעי מסביר שהדיכאון נוצר מכך שהנפש האלקית מלוכשת ותקועה בתוך הנפש הטבעית. הנפש הטבעית עניינה להגיד שהחיות שלי היא מהמציאות של העולם,¹⁷ ובסופו של דבר היחיד כאן שמעניין אותו לדאוג לי הוא רק אני, וזה מה שמייצר דיכאון. אם מכל מי שנמצא פה בחדר (כולל הקב"ה, "כל ביה עשרה שכינתא שריא") היחיד שאיכפת לו ממני זה רק אני, זה יוצר דיכאון חריף.

זה שאני חושב כך שהחיות שלי היא מהמציאות של העולם, זה נקרא שהנפש האלקית היא כאלמנה בתוך הגוף, ככה הגוף חי שהמציאות שלו היא העולם הזה ואין קשר עם הקב"ה. וממילא הוא צריך לריב על החלק שלו בתוך כל העולם. אז הוא נגד כולם. המרה שחורה היא לא מהנפש הטבעית, הנפש הטבעית מצד עצמה היתה מתגלגלת כמו בעל חיים, הדיכאון בא מהנפש האלקית שתקועה בתוך הנפש הבהמית ומאולצת להרגיש שהחיים שלה, כמו שהם, אמורים להיות טובים.

שאלה: למה צריך את זה, אי אפשר לדלג על השלב הזה?

הרב: אם אתה מרגיש שאתה חי בלי שה' רוצה אותך, אז גם כשאומרים לך שה' רוצה אותך זה לא משמעותי. השמחה נובעת מכך שה' רוצה אותי והיא באה אחרי שאני מרגיש שאני לא יכול בלי זה.

בד"כ את כל החשבון הזה אנחנו מעדיפים לא לעשות. לחשוב שאני באמת לא רוצה לחיות, זה מאד לא נעים. כיון שכך אנחנו משאירים המון דברים לא נעימים בחיים שאנחנו לא מתעסקים איתם, זו הסיבה לכל הכבדות שלנו.

השאלה אם האבא רוצה אותי או לא היא שאלה משמעותית מאד לאדם, כמו שהסברנו באריכות לגבי מצוות כיבוד הורים. **אב** זה לשון של רצון (כמו "ולא אבה ה' אלוקיך"), "אביך" זה בעצם מי שרוצה אותך (ראה בחוברת 'כיבוד הורים' עמ' 16).¹⁷ ראה על כך בהרחבה ב'נהלך ברגש' עמ' 29 בהערה 37 ובמקורות שציינו בסופה.

¹⁶ היה אצלי עכשיו אבא שהיה לו קושי עם הילדים. הוא סיפר שהיתה לו שיחה עם אחד הילדים, הבן חשב שהאבא לא כל כך מעוניין להיות איתו בקשר, אבל כשהאבא כתב לו שזה ממש מופרך וזה לא נכון ושהוא ממש רוצה להיות איתו בקשר, הילד כתב כאלה מלים של אושר שהאבא לא הבין מה קורה פה. החוויה הזו היא ממש חזקה אצל הילד.

כל המציאות קיימת רק בגלל שה' רוצה אותה

שאלה: למה זה סיבה שהחסידות לא פועלת על האדם?

הרב: כל החסידות באה לתת נקודת מבט על איך שה' מסתכל מלמעלה, מה הוא רוצה.¹⁸ אם כל מה שהוא מסתכל ורוצה זה בכלל לא משנה לי, אז איך אני יכול לראות את זה?

על מנת לקבל נקודת מבט על איך ה' מסתכל מלמעלה צריך לצייר שהמציאות קיימת רק בגלל שה' מאד רוצה אותה, וכמו שנסביר:

ניתן משל שיעזור לנו לתפוס את העניין: הרבה פעמים אנשים אוהבים לדבר על "היישוב", "המזכירות" או "המערכת" – כאילו מדובר באיזה מנגנון שאמור לפעול מעצמו. אבל זה מצחיק: אם מישהו יעשה – זה יקרה, ואם לא – שום דבר לא יזוז. כשרוצים לבחור חבר מזכירות, ברור שלא יבחרו מישהו שחושב שהכול קורה מעצמו. הרי אם בבית אמא תגיד שהכול אוטומטי, הילדים יישארו בלי אוכל. גם במזכירות – בלי אנשים שמבינים שצריך לפעול ולעשות, שום דבר לא יקרה.¹⁹

נכון שמחנכים ילד להרגיש את קביעות ויציבות על מנת להקנות לו תחושת ביטחון, אבל כדי להיות אבא ואמא הילדים חייבים לחשוב שהדברים לא עובדים מעצמם.²⁰

כך אותו הדבר לגבי קיום העולם, אנחנו בדרך כלל מסתכלים על המציאות ואומרים לעצמינו "היא כבר קיימת, מה הבעיה?", כדי שהעולם יתקיים צריך שמישהו ירצה אותו. אם תחשוב שאתה חי מעצמך, שהדברים עובדים סתם כך – אז אתה פשוט לא מבין איך הקב"ה מחיה את המציאות, זה לא נתפס אצלך בחוש, לכן כל החסידות נכנסת מפה ויוצאת משם.

²⁰ על ההבדל הנ"ל בין צורת ההסתכלות הילדותית, שהדברים מנהלים באופן אוטומטי, לבין צורת ההסתכלות של המבוגר, שהכל מגיע מבחירה. ועל ההשלכה של העניין על האמונה בה'. ראה בהרחבה בחוברת "תשובה בשמחה" החל מעמ' 34 מהכותרת "התחדשות האמונה בגיל הנערו".

¹⁸ ראה בחוברת האר"י החי בעמ' 56.
¹⁹ הרבה פעמים מבחינת האבא זה כאילו עובד אוטומטי... זה פשוט קורה. ראה בהרחבה על כך, על המקור של נטיה זו אצל האיש, ועל הנקודות הטובות שבזה, בספר "מקדש עמו ישראל" (שבע"ה יצא לאור בקרוב ממש) בפרק "הבדלה שבהבדלה" (בעיקר לקראת סופו).

זה המצב כשהנפש האלקית נמצאת בתוך הנפש הטבעית, היא מנסה לחשוב שהכל עובד אוטומטי, ומדחיקה את מה שבפנים בפנים היא מרגישה שזה לא כך. אך אדמו"ר האמצעי רוצה שתטפל בזה, תשים לב שחשיבה כזו, הדחקה כזו, היא מקור העצבות.

יותר בעומק, אם הכל אוטומטי אז כבר לא שווה לחיות, אם הכל אוטומטי אז אני כאן חסר משמעות, חי בעל כרחי, ותקוע בתוך עצמי. כולם חיים בשרשרת דורות של יצר הרע שמוליד ילדים, גם אני נכנסתי באישוזהו שלב ונדחסתי בתוך השרשרת.

דרך של חיים

שאלה: האם צריך להתעמק בזה? מה הכוונה של מה שהוא כותב "לעומק האמיתית דוקא?". הרב: כדי להרגיש שבאמת ה' מהווה בכל רגע, וכדי שזה יהיה נוגע לי, הדבר תלוי בכמה מפריע לי שאם הכל עובד אוטומטי אז אני כאן בעל כרחי.

אם היתה לך רק נפש טבעית לא היתה לך בעיה, היית זורם עם מה שיש. רק הנפש האלוקית משתוקקת למשהו שאין בנפש הטבעית, העימות בין הנפשות מייצר את הקושי. אם אתה מרגיש שאתה זורם בחיים בלי שברון לב ממשי, זה אומר שאתה נכנע לנפש הטבעית, ומדחיק את הנפש האלוקית.

נחזור, אדמו"ר האמצעי אומר שהסיבה שאני לא רואה את האור היא כי אני לא רוצה להיות בדיכאון, אבל רוב האנשים חושבים להיפך, שבגלל שה' לא מאיר הם בדיכאון. צריך להפוך את הסיבה והתוצאה.

שאלה: מה שהוא אומר כאן אמור להיות ממש דרך חיים? או צריך להפריד בין מה שחושבים לאיך שמתנהגים? כלומר לכאורה צריך מצד אחד לחשוב שבאמת זה כך, אבל מצד שני בשביל לקום בבוקר צריך להיות שמח?

הרב: אם תחשוב שאתה רוצה לקום בבוקר אתה בעצם מדחיק את כל מה שאמרנו ואתה מייצר אצלך עומס ודיכאון, אם תחשוב שה' רוצה כך – זה מה שיתן לך את היכולת לקום. בסוף אדמו"ר האמצעי כותב כאן שהוא רוצה שתהיה בשמחה ובענג מהאלקות השורה על הנפש.²¹

הגיע למסקנה מה הכי טוב. הוא הגיע למסקנה שהכי טוב שתהיה לו משפחה עם המון ילדים, זה דוגמה לחיים של יראת שמים. זה עושה לי מהפך בראש. לא סתם שלמה המלך הוא זה שאמר את זה. אם דוד

²¹ שאלה: כשאני קורא את מגילת 'קהלת' זה לא נגמר במשהו שמח.
הרב: כשאני קורא את קהלת אני מצייר לעצמי שאני יושב בקליניקה ומגיע משהו גדול שאומר לי שהוא ניסה הכל הכל ובסוף

נהלך ברגש

על קונטרס ההתפעלות לאדמו"ר האמצעי.
'לכל אחד יש גילוי אלוקות בתוך נפשו וכל
אחד יכול לגלות אותו'.

הכל בהסבר מפורט עם משלים מפורטים
בהתאם לדורנו.

ניתן לרכוש בטלפון 058-5277247 ובאתר
ישיבת 'עוד יוסף חי'.

מאד, ובסוף הוא מואס בחיים, בהכל, ואומר
שהכי טוב זה יראת שמים.

היה בא ואומר את קהלת לא הייתי יוצא
מהכלים, באמת החיים שלו לא נראים כאלו
מוצלחים. אך שלמה המלך נראה מוצלח

מצוות כיבוד הורים (6)

ישנן שתי מצוות עשה ביחס להורים, מצות כיבוד ומצות מורא. כשם שמצות כיבוד צמודה לציווי "זכור את יום השבת", כך מצות מורא צמודה לציווי "את שבתותי תשמורו"²².

מצות הכיבוד היא בעיקרה קום ועשה: מאכילו ומשקהו וכדומה. מצות מורא עיקרה בהימנעות שגורמת כבוד: לא ישב במקומו וכדומה, בדומה לזכור ושמור שנאמרו לגבי שבת.

פרק שני: מצוות מורא (1)

ישנן שתי מצוות עשה ביחס להורים, מצות כיבוד ומצות מורא. כשם שמצות כיבוד צמודה לציווי "זכור את יום השבת", כך מצות מורא צמודה לציווי "את שבתותי תשמורו"²³.

מצות הכיבוד היא בעיקרה קום ועשה: מאכילו ומשקהו וכדומה. מצות מורא עיקרה בהימנעות שגורמת כבוד: לא ישב במקומו וכדומה, בדומה לזכור ושמור שנאמרו לגבי שבת.

מצוות מורא – לא להתייחס להולדת הילדים כצורך של ההורים

לאחר שהוסבר שעיקר הכיבוד הוא להסתכל על המקום בו ההורים רצו ורוצים בקיומו ובטובתו של בנם, באה מצות מורא לאזן. אדם עלול להתייחס לכך שההורים רוצים את קיומו וטובתו כאינטרס שלהם, כמילוי משאלות לב וצורך נפשי, ובכך הם באמת דואגים לעצמם. על כן באה מצות מורא ואומרת שיחד עם זה שהילדים מצווים להתבונן בכך שההורים רוצים אותם (במצוות כיבוד), הם מצווים להימנע מלפרש את הרצון של ההורים ללדת אותם ולגדל אותם כרצון שהוא טבע וצורך נפשי של ההורים²⁴.

נולד, ולכן כיוון שהאדם רוצה לחיות, הוא לא יכול להאשים את ההורים שלו באינטרסנטיות שלהם, אלא להודות להם עליה. שנית, האדם בעצמו מורכב גם כן מאינטרסנטיות ומרצון לחיות כיוון שזה טוב לחיות (ראה על כך עוד בספר 'נהלך ברגש' עמ' 26-27). כאשר האדם מזהה את הרצון להיטיב של ההורים שלו ומתמקד בו - זה גורם לו לזהות ולהתמקד גם בחלק הטוב של

²² ויקרא יט, ג.

²³ ויקרא יט, ג.

²⁴ הרצון של ההורים להוליד ילדים מורכב גם מאינטרס וגם מרצון אמיתי וכנה להיטיב, ועל האדם להתמקד ברצון של ההורים להיטיב לו, ולהתעלם מהחלק הרע שבאינטרסנטיות: ראשית, בלי האינטרסנטיות של ההורים האדם לא היה

אם הבן יהיה מרוכז רק בכך שההורים אוהבים אותו ורוצים אותו, היחס שלו להוריו לא יהיה מאוזן. הוא עלול להרגיש שהאהבה והדאגה של ההורים אליו מגיעה מתוך צורך שלהם, ולא מתוך רצון ובחירה לגדל ילדים ולאהוב אותם²⁵.

על מנת להמחיש זאת, נתאר לעצמנו מקרה שבו ילד מבקש מאמו לקנות לו ממתק במכולת, ממתק שהיא לא התכוונה מראש ולא רצתה לקנות לו. אם הילד לא חונך ליראה, הוא עלול להתעקש שאמו תקנה לו את הממתק, עד שאמו לא תוכל להגיד לו לא. הוא עשוי להשתטח על הרצפה ולבכות בקולי קולות, או להגיד לאמו שהוא לא חוזר הביתה עד שהיא קונה לו את מה שהוא מבקש וכדומה, ואמו תרגיש שהיא לא מצליחה ולא יודעת איך לסרב לו. בסופו של דבר, כאשר האמא תקנה לילד את הממתק אף על פי שהיא לא רוצה, תתחזק אצל הילד התחושה שאמא שלו מעניקה לו דברים ומגדלת אותו כי היא חייבת, בעל כרחו ונגד רצונה, ולא כי היא אוהבת אותו. לאמיתו של דבר הילד הרגיש כך מראש. הוא ידע שאמא שלו חייבת אותו ולא יכולה לסרב לו, ולכן הוא העלה בדעתו שהוא יכול לאלץ אותה לקנות לו דברים נגד רצונה.

ההורים בוחרים להוליד את הילדים

הסיבה שלאמא קשה לסרב לילד היא כמובן שהיא רוצה שלילד יהיה טוב. כפי שכבר נכתב בעבר²⁶, האמא תולה את טובתה בטובת הילד, ומרגישה שרק כאשר טוב לילד טוב גם לה. בנוסף, לאמא יש צורך נפשי להצדיק את הלידה של הילד ולא לעמוד בפני שאלה אם טוב לילד שהוא נולד, ולכן היא דואגת לילד ועוסקה בטובתו, שכן אם טוב לילד זה מראה שטוב שהוא נולד.

אלא שאם האמא תהיה עסוקה בטובתו של הילד עד שהיא לא תוכל לסרב לו, היא לא תגרום שלילד יהיה טוב, אלא להיפך. הילד זקוק להורים שיבחרו בו וירצו אותו, וכאמור, אם האמא לא תוכל לסרב לילד היא תתן לו תחושה שהיא מעניקה לו ודואגת לו מתוך טבע וצורך נפשי שלה, ולא מתוך בחירה ורצון בו. ממילא הבן לא יוכל לכבד ולהעריך

חיה ועוף שמגדלים בניהם ואין הבנים מחזיקים טובה לאבותיהם. יתאלמון וישתתקון ויתחרשון, כדכתיב "תאלמנה שפתי שקר", כי הם בעצמם מעידים עליהם שהם כבהמה, ולא חלק ה' להם לב לדעת ולהבין.

26

הרצון שלו לחיות, וכך הוא נעשה יותר מעודן ופחות אינטרסנטי.

²⁵ וראה בדומה לכך בחיי אדם (סז, ב):

יסכר פי דוברי שקר האומרים שאינם צריכים להחזיק טובה לאב ואם, כי להנאת עצמם היו מכוונים וממילא נולד, וכיון שנולד מהם נתן הקדוש ברוך הוא הטבע שהאב והאם יגדלו בניהם, כטבע כל בהמה

את אמו על כך שהיא דואגת לו ואוהבת אותו, כי הוא יחוש שהאם עושה זאת כצורך שלה, ולא מתוך דאגה לו.

כחלק מהדאגה של האמא לטובתו של הילד היא יכולה וצריכה לתת לילד תחושה שהיא בוחרת לגדל אותו ולאהוב אותו, ועל ידי זה לתת לילד הורים שרוצים בו. אם הילד ירגיש שההורים הולידו אותו לטובתם הם, הוא יחוש בודד. הוא ירגיש שאף אחד בעולם, ואפילו ההורים שלו, לא רוצה בו. אבל אם הילד ירגיש שההורים הולידו אותו כי הם רצו לגדל אותו ולאהוב אותו הוא ירגיש רצוי, ואת התחושה הזו האמא אמורה להקנות לבן כחלק מהדאגה לו.

מצוות מורא אומרת שהילד הוא לא רק צורך נפשי של האמא, אלא היא בוחרת לדאוג לו ולאהוב אותו. אם האמא יכולה להגיד לבן 'לא' כשצריך, ועל הבן לשמוע בקולה, זה מראה שלפעמים האמא לא מראה לבן שהיא מחוייבת לו²⁷. אם כן, אם האמא מראה שהיא לא חייבת את הילד – למה היא כל כך דואגת לו ואוהבת אותו ורוצה שיהיה לו טוב? כי היא רוצה בזה.

כשם שכבוד אב ואם הוקש לכבוד המקום כך הוקש מורא אב ואם למורא המקום. לענייננו הכוונה היא שכמו שה' לא חייב לברוא את העולם, אלא הוא עושה זאת מבחירה, כך ההורים לא מולידים ילדים כי הם זקוקים לזה מצד טבעם, אלא הם רוצים ובוחרים בזה.

מורא אב ומורא אם

חכמינו אומרים שהקדים הכתוב מורא אם למורא אב בפסוק "איש אמו ואביו תיראו", "לפי שגלוי לפניו שהבן מכבד את אמו יותר מאביו מפני שמשדלתו בדברים"²⁸. האמא משדלת את הבן בדברים, ומנסה לפתות אותו על מנת לראות שבאמת טוב לו, ולכן היראה כלפיה היא פחות ברורה. דווקא לכן הציווי לירא מהאם קודם לציווי לירא מהאב, כיוון שאם אין לבן יראה מהאמא, הוא גם לא יוכל לכבד אותה ולהעריך אותה כמו שצריך.

²⁸ רש"י ויקרא יט, ג; על פי גמרא קידושין ל, ב.

²⁷ יותר מזה, האמא נותנת לילד תחושה שהיא לא מסכימה לחיות במקום בו היא מרגישה שהיא רק מחוייבת לו.

האם בטבעה עסוקה בטובת הילד, ועל כן הדרך של האם לחנך את הילדים למורא היא על ידי כך שהיא מכבדת את האב. כאשר האמא מכבדת את האבא כמו שכתוב²⁹, ומייקרת את הרצון שלו שתהיה בבית יראת שמים – גם הילדים רוצים ללכת בדרך של ההורים. כאשר זוהי הדרך שבה האמא מגדלת את הילדים, כאשר היא אומרת להם מה לעשות ומה לא לעשות – זה נתפס כדבר טוב ומובן, וכך יש לילדים מורא גם ממה שהאם אומרת, ולא רק ממה שאומר האב.

אבל אם האמא לא מכבדת את האבא ואת הדרך שלו להביא לבית יראת שמים – היא מתמקדת ברצון שיהיה לילדים טוב. ממילא כאשר היא אומרת להם מה לעשות ומה לא לעשות, מה שהיא אומרת לא נתפס כדבר מחייב מצד עצמו, אלא כדבר נכון בגלל שהוא טוב לילד, וכך הדברים נתפסים כבסיס לוויכוח ולמשא ומתן בין האם לילד (וכך או שהאמא לא תוכל לומר לילד דברים שלא נתפסים כטובים לו, או שהיא תצטרך להשתמש ביותר כח על מנת לומר דברים כאלו, או שני הדברים גם יחד)³⁰.

כאשר האם מחנכת את ילדיה להקשיב לאבא, וכך היא מחנכת אותם למורא – היא גם לא גורמת לילדים לחוש שהיא דואגת להם מתוך צורך נפשי שלה מצד אחד, וגם לא זונחת את הטבע הדואג והאוהב שלה מצד שני.

כך זה גם לצד השני: חכמינו אומרים שבמצוות מורא התורה מקדימה את האם לאב, ובמצוות כיבוד התורה מקדימה את האב לאם, כיוון שטבע האדם לכבד את אמו ולירא מאביו. ממילא טבעי יותר שהאב הוא זה שייצור אצל הילדים מורא מהאם, והאם

תופסים שהדברים של האבא לא אמורים להיעשות רק אם זה נראה טוב לילדים. ממילא כאשר האב מחנך ליראת שמים, הוא מחנך שלדבר ה' יש תוקף עצמי. לעומת זאת האמא מנחילה יראת שמים מתוך תפיסה שיראת שמים זה דבר טוב. אם האם היא זאת שתחנך ליראת שמים, לילדים עלול להיות ציור שיראת שמים זה דבר טוב, אבל היא לא משהו שמגיע מלמעלה, ויש לו תוקף עצמי. לפעמים זה אפילו חריף יותר: מכך שהאמא שוללת את דרכו של האבא, הילדים מבינים שחינוך שמגיע מלמעלה הוא לא טוב, וממילא הם חושבים שיראת שמים שמגיעה מלמעלה היא לא דבר טוב.

²⁹ ראה רמב"ם אישות טו, כ. ומבואר באריכות בספר החדש "מקדש עמו ישראל" ב"הבדלה שבהכנעה".

³⁰ לפעמים האמא חושבת שהדרך של האבא לחנך ליראת שמים לא מספיק טובה, ועדיף שהיא זאת שתחנך את הילדים. האמא רוצה שלילדים יהיה טוב, והיא יודעת שיראת שמים זה דבר טוב, ולכן היא מעדיפה שהיא זאת שתחנך את הילדים ולא האב. אבל הרבה פעמים האם לא שמה לב שיש הבדל מהותי בין הדרך שלה להנחיל יראת שמים לדרך של האבא: האבא מנחיל לילדים יראת שמים מתוך תפיסה שיש קדוש ברוך הוא והוא אומר לנו מה לעשות. האבא יכול לומר לילדים שלו מה לעשות 'כי כך אני אמרתי', והילדים

היא זו שתגרום שהילדים יכבדו את האב. כאשר האם מחנכת את הילדים לכבד את האב, והילדים רואים שגם האמא עצמה מכבדת את האב, הם יבואו לכבד את האב כפי שהתורה מצווה, אף על פי שזה פחות טבעי להם מאשר לכבד את האם. כמובן, גם האב וגם האם צריכים לחנך את הילדים הן לכיבוד והן למורא, אבל לאב קל יותר לחנך למורא, ולאם קל יותר לחנך לכיבוד.

רוצה לקרוא
עוד?

נהנית?

מאמר זה לקוח מתוך חוברת 'כיבוד הורים' את החוברת (וחוברות נוספות) ניתן לרכוש באתר ישיבת עוד יוסף חי או בטלפון 058-

7701560

שו"ת בעבודת ה' בישיבת דורשי יחודך

שאלה: אני מתענג מלימוד חסידות, למה אני צריך להתייגע גם בכל הפרטים הקטנים של לימוד נגלה?

תשובה: אנחנו בפרשת ויצא, אז ננסה לענות על השאלה מתוך הפרשה.

תורה שלמדתי באף'

בתחילת הפרשה כתוב "ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה". המדרש³¹ אומר ש'חרן' הוא מלשון 'חרון אף', וכתוב³² שיעקב אבינו הוא עמוד התורה. אז מתאים ללמוד מיעקב אבינו איך לומדים תורה בזמן שיש חרון אף. כמו שאומרים חז"ל³³: 'תורה שלמדתי באף היא שעמדה לי'.

אפשר לחשוב שכוונת חז"ל היא שצריך לצעוק על החברותא, זה רעיון מאוד מאוד חזק, אבל זה לא מה שאנחנו רוצים לדבר עליו עכשיו... חרון אף שאנחנו מדברים עליו, הכוונה שיש פה איזה קושי.

בפרשה שלנו, שיעקב הולך לחרון, לא רק שיש לו קושי, הוא גם הולך אל הקושי. אמנם הוא לא הולך לשם מבחירה כל כך, הוא הולך לשם קצת בעל כרחו, כי רבקה אומרת לו שאם הוא לא ילך עוד מעט עשוי יהרוג אותו, אז הוא בורח.

אז מצד אחד יעקב הולך אל הקושי, אבל מצד שני כשיעקב הולך לחרון, לחרון אף, הוא עושה זאת על דעת לחזור, הוא הולך רק לימים אחדים. העיקר הוא לא להיות רק במקום של חרון, אלא צריך שיהיה גם מתיקות בתורה, כמו שאנחנו מתפללים כל יום 'והערב... דברי תורתך בפינו'.

³³ ילקוט שמעוני קהלת תתקסח.

³¹ בראשית רבה סימן יג.

³² תולדות יעקב יוסף פרשת וירא.

כדי להגיע לקושי של חרון אף, כדי להגיע לזה שאני הולך ללמוד תורה בחרן, בתוך הקושי, אני צריך קודם כל להיות בבאר שבע. אני צריך קודם להיות מחובר לאברהם ויצחק, ומשם לצאת לחרן. כלומר, אני צריך להיות קודם כל בתפיסה שללמוד תורה זה כל החיים שלי, זה החיות שיש לי.

אם בן אדם מצייר שהחיים שלו הם כל מיני דברים מעניינים שיש בעולם, הוא חי בתוך העולם הזה, ובו הוא צריך להחליט איזה דברים לעשות. ומתוך החיים המעניינים שלו בעולם הזה הוא יוצא ללמוד תורה, כי למרות שהעולם כל-כך מעניין – צריך גם ללמוד תורה – אז כל פעם שהוא הולך ללמוד, הלימוד מאוד מעצבן אותו, הוא לא נהנה ללמוד תורה.

אבל לא על הקושי הזה אנחנו מדברים, משום שאצל אדם כזה הקושי נובע מהטעות שיש לו, שהוא לא תופס נכון. הוא לא יצא לדרך מתוך באר שבע, הוא לא יצא מתוך ארץ ישראל, מאברהם ויצחק, הוא רק יצא מעשיו, והוא מנסה ללמוד תורה.

הקושי של יעקב הוא הפוך. אם הוא היה נשאר בארץ ישראל, הוא היה יכול להישאר ללמוד תורה בלי שום בעיה, כמו אברהם ויצחק – הכל היה בסדר. אבל עכשיו הוא פתאום הולך ללמוד תורה באופן אחר, וזה מה שקשה לו.

תורה נעימה ו...מנותקת

מה ההבדל בין הלימוד תורה הראשון של אברהם ויצחק, וגם הלימוד של יעקב לפני שהוא יוצא לחרן, לבין הלימוד תורה של יעקב אחרי שהוא יורד לחרן ומתאמץ מאוד?

נגיד את זה בצורה שההבדל מתבטא אצלנו בישיבה. אצלנו בישיבה יושבים ולומדים חסידות, אז לומדים שיש הקדוש ברוך הוא שאנחנו מאמינים בו (כמו אברהם אבינו), שיש עבודת ה' ותפילה (כמו יצחק אבינו), וכך הקב"ה מאוד מאוד נוכח יחסית. אז מאוד נעים לדבר על זה. כל אחד צריך למצוא את המקום שזה נעים לו. אף אחד לא רוצה להיות מנותק מהקב"ה, ולא רוצה להיות אחד שחושב שאין הקב"ה, כל אחד רוצה להיות כמו אברהם אבינו שמאמין, כמו יצחק אבינו שיש לו קשר עם הקב"ה, ושהוא מתפלל אליו. כל אחד רוצה שזה יהיה השיח שלו, ושזה יהיה חלק מההווי של החיים שלו. זה נעים לנו לחשוב על זה ולהתעסק בזה. כך גם יעקב אבינו כשעוד היה בבאר שבע, הוא לא רוצה להיות מנותק מהקב"ה. זה העיקר בחסידות – שצריך לדבר על הנוכחות של ה' ועל הקשר שיש לנו איתו, והדיבור על זה אמור מאוד לענג את האדם.

אבל בסופו של דבר, אם אנחנו נדבר על הקב"ה רק במקום שכיף ונעים לנו, זה יהיה מאוד מנותק מאיתנו, וזה לא יהיה מספיק קשור לחיים שלנו. הרי אין לנו תפיסה בקב"ה, ואנחנו לא חיים את הנוכחות שלו, וממילא זה מנותק מאיתנו, ואנחנו לא יודעים מה בדיוק הולך שם.

לכן הרבה פעמים קשה לנו לדבר על הענינים האלה. בא לנו לומר: "בסדר, די, אנחנו כבר יודעים, יש ה', יש אותנו, ואמור להיות קשר בינינו. הרי אנחנו לא יודעים מה בדיוק הולך ומה יצא מזה שעוד פעם אתה תדבר על זה, זה דיבורים בלי תכל'ס, בלי תכלית".

אם אני מדבר על זה המון המון למרות שהקב"ה לא נוכח אצלי, ואני לא באמת מרגיש שיש לי קשר עם הקב"ה, אני מרגיש שבסוף זה נשאר מרחף למעלה, ולהתחיל לדבר על זה בעל כרחי עוד פעם ועוד פעם זה ממש חסר טעם.

להיכנס לתוך הפרטים

אז מה עושים?

אז יש חלקים נוספים בתורה. כמו שיש חלקים בתורה שאני מדבר על מציאות ה', כך יש חלקים בתורה שה' מדבר על המציאות שלנו. זה כבר פחות מענג, וכבר לא כזה פשוט. אני צריך להתחיל לברר איזה מציאות היא נכונה, איזה מציאות היא לא נכונה, מה רצוי בעיני ה', ומה לא רצוי בעיני. אני צריך להתעסק מאוד מאוד חזק במציאות, עם המון המון פרטים.

לימוד כזה לא נמצא רק בחלק הנגלה של התורה, הוא נמצא אפילו בלימוד חסידות. כשאני רוצה להבין טוב בלימוד חסידות, אני צריך להתחיל להבין מה הבנתי קודם ומה אני מבין עכשיו, מה כתוב לפני, והאם זה סותר מקומות אחרים שבהם כתוב הפוך. הלימוד מתחיל להיות מלא מלא בפרטים, כי אני רוצה שזה ממש ממש יתפס בי. לימוד כזה הופך להיות כמו לימוד נגלה. כשאני מתחיל להיכנס לתוך הפרטים ולברר אותם מאוד מאוד חזק, להעמיד כל פרט במקומו, ולהגדיר אותו – אני צריך לעבוד מאוד מאוד קשה.

זה החרון אף שיעקב אבינו הולך אליו. הוא הולך לעשות בירור מאוד מאוד פרטני למציאות, ובשביל בירור כזה צריך הרבה עמל, הרבה עבודה, והרבה נכונות להיכנס גם למקומות שבהם לא רק מדברים על הקשר עם ה', איפה הקשר איתו נעים לי, ואיפה אני מרגיש היטב כמה ה' הוא מקור כל התענוגים – אלא נכנסים היטב לפרטים הקטנים, לדעת אם הפרט הזה טוב או הפרט הזה, אם זה נכון או דווקא, מה ההגדרה של הדברים, מה הפרטים שלהם. זה עבודה קשה.

לא להיות עשיו

נחזור לשאלה: מה הצורך שצריך להיות למי שנמצא בישיבה?

קודם כל, צריך שלא יהיה לו ח"ו צורך כמו של עשיו, כזה שרוצה להיות בעל נפח גדול בעולם, כזה שהעולם מאוד מאוד משעשע אותו. הוא אדמוני, ויש לו הרבה חיות ממה שקורה בעולם, וכשהוא בא ללמוד תורה הוא שואל: "נורא קשה לי ללמוד תורה, איך עושים שזה יהיה קל?".

מי שזה הצורך שלו זה סוגיא אחרת. עיקר מה שצריך כדי לפתור אותה זה לשים לב שהחיים שלנו זה לדבר על הקב"ה, לא לדבר על העולם הזה. העולם הזה הוא לא מה שמושך אותנו, אלא מה שמושך אותנו זה הקב"ה. זה התענוג האמיתי שלנו, ושם אנחנו חיים. את זה אנחנו חיים, ולשם אנחנו מתגעגעים. זה צריך להיות הצורך המקיף של האדם. אם הצורך הכללי שיש לאדם על החיים זה שכל מיני דברי הבל הם מה שכיף בחיים, אז באמת אחר כך כשהוא צריך להתאמץ, הוא מרגיש רק את המאמץ ואת הקושי. וככל שהוא מרגיש יותר המאמץ – הוא רק רוצה לקום ולברוח.

להכניס את הקב"ה לתוך החיים

אחרי שהצורך שיש לאדם באופן מקיף זה לא צורך כמו של עשיו, אלא שבאופן כללי יש לו תענוג מלהיות בקשר עם הקב"ה, ולשם הוא נמשך ומתגעגע; ואחרי שהוא שם לב למקום הזה בתוכו, שאם הוא היה יכול להיות בקשר עם הקב"ה זה היה הכי טוב לו, וזה מונח לו בצורה בסיסית פשוטה, אלא שזה מאוד מקיף ומאוד רחוק – הוא רוצה שזה יכנס לו בתוך החיים. ובשביל להכניס את הקשר עם ה' לתוך החיים צריך הרבה עמל ויגיעה. צריך להתאמץ לחשוב ולברר איך ה' רוצה להנחיל לנו את התורה, מה הוא חושב על כל פרט ופרט בתוך המציאות. שזה כל עולם הנגלה.

ביחס לתענוג הפנימי שיש לאדם בקשר עם ה', היגיעה שיש בלימוד התורה ובהעמקה ובירור הפרטים הקטנים היא שאני לא נמשך לכך באמת. באמת אני נמשך למשהו אחר, אבל אני מתייגע להימשך לזה. אני צריך לשים לב למצוא את המקום שבו, שבו אני נמשך לקב"ה.

זה נכון לכל אחד. גם מי שלא הולך להיות ללמוד תורה כל החיים שלו, והעניין של הנשמה שלו במשך החיים זה לעשות דברים אחרים, בכל זאת, לכל יהודי באשר הוא יש מקום בתוכו שהקשר עם ה' זה התענוג הכי כללי שיש. את המקום הזה יש לכל אחד.

אז דבר ראשון כמו שאמרנו זה למצוא את המקום הזה; אחר כך, לחשוב מה אני עושה עם זה. זה כבר משתנה. יש אחד שלהיות בתוך המקום הזה – זה טבעי לו. אז יש לו הרבה הרבה מה לעשות במקום הזה, והוא נהנה מאוד, ברוך ה'. ויש מי שפחות טבעי לו להיות במקום הזה, והוא צריך יותר לחשוב מה הוא עושה עם זה בחיים? מה זה אומר לו בחיים? בזה הוא כבר צריך להתיגע. הוא צריך להתייגע לחוות איך בפרטים, בתוך החיים, הוא מוצא את התענוג בקשר עם ה'. וזה הרבה עבודה.

לברוח מעשיו

זה הכוונה שיעקב הולך לחרן. להישאר בבית ההורים (אברהם ויצחק), להישאר בקשר עם ה', זה מאוד מאוד נחמד. אבל שם עשיו יכול להרוג אותו. מה הכוונה שעשיו יכול להרוג אותו? שבסופו של דבר, לא ברור האם יהיה יותר מעניין העולם הזה, או יהיה יותר מעניין אלוקות. לא ברור מה יגבר. גם למי שיש חיות מהעולם הזה – יש לו חיות מאוד גדולה, וגם מי שיש לו חיות מהקב"ה ומהקשר איתו – יש לו חיות מאוד גדולה. אבל לא ברור איזו חיות תנצח. אני לא יכול להישאר במקום שבו אני רק רוצה חיות, אם אני אשאר רק במקום שבו אני רוצה חיות – יכול להיות שהחיות מהעולם הזה תהיה יותר חזקה מהחיות מהקב"ה.

לכן צריך לברוח משם. אחרי שאני בורח משם, אני מגיע למקום שבו אני צריך לא להיות קשור רק לתענוג מהקב"ה, אלא להיות במקום שבו הקב"ה מתגלה בתוך החיים שלי ממש. אז אני הולך במקום שלא אכפת לי החיות, אלא אכפת לי איך אני מצליח לבטא בתוך הפרטים הקטנים את הקשר שלי עם הקב"ה.

וזה קשה, זה חרון אף. להחליט להיכנס לתוך האותיות הקטנות, לתוך הגמרא, לתוך הלימוד. להיות בזמן של ניגונים, בתפילות, בימים נוראים וכו' זה יותר קל, אך להיות ביום יום בקשר עם ה' – זה קשה. אם אני רוצה להיות עם חיות, אם מה שמעניין אותי זה שיהיה לי חיות מאוד מאוד גדולה – בסוף החיות של העולם הזה תנצח. אבל אם אני מבין שאמנם אני רוצה שיהיה לי חיות מהתורה, אבל אני לא רוצה רק חיות, אני רוצה שזה ייטמע חזק חזק בתוך החיים שלי – אז אני צריך לרדת לתוך החיים שלי, ולמצוא את הברור הנכון של כל דבר בתוך המציאות שאני חי בה, איפה הקב"ה נמצא, ואיפה הקב"ה לא נמצא.

מתוך היציאה של יעקב לחרן נולדים ליעקב כל הבנים. דוקא במקום של הירידה לפרטים, נולדים כל הבנים-השבטים. תלמידים נולדים מכך שיש הרבה בירורים. אחד תופס בצורה אחת את מה שהרב אומר, והשני תופס קצת אחרת, עד כדי-כך שבסוף הם חולקים אחד על השני, כמו שנראה בפרשיות הבאות. זה לא כזה פשוט. כל אחד תופס את

האבא אחרת, תופס את הסבא אחרת, את הסבא רבא אחרת, את האימהות וכו', הכל נהיה מורכב והם רבים ביניהם. אבל וכל בניך למודי ה'.

בסוף יש המון מתיקות

הבנים האחרונים של השפחות, שאפשר להגיד שמבחינה מסוימת הם הכי אחרונים, הם בסוף העבודה – קרואים אשר ונפתלי, אושר ומתיקות (נפתלי=נופת ל³⁴). זה שבסוף, בקצה האחרון הכי למטה, אני יכול להרגיש גם את המתיקות של התורה, וגם את האושר של החיים שהיא נותנת – זה אחרי שנולדים כל הילדים. מה הכוונה? כמו שאמרנו כשהאדם לומד תורה הוא צריך להיזהר שהאושר והמתיקות לא יהיו העיקר, אלא שהעיקר יהיה העמל. אבל בסוף הוא מרגיש שיש בזה המון המון מתיקות, והמון המון אושר.

אז בעז"ה שנזכה ל"ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה", עד שנולדים לו גם כל השבטים, כולל אשר ונפתלי.

³⁴ מדרש שכל טוב ל, ח.

"אור וחיות נפשנו ניתן לנו"

רוצה להתוועד לכבוד י"ט כסליו?
בא לך לבוא לשבת כייפית וחסידית?

הישיבה הגבוהה עוד יוסף חי

מזמינה אתכם

לשבת חסידות

שיעורים והתוועדויות עם רבני הישיבה
ובהשתתפות:

הרב יובל בר נחן
רב קהילת נהורא

הרב יצחק שכירא
ראש הישיבה

שבת פרשת 'וישלח' ט"ז כסליו
בקמפוס ישיבת עוד יוסף חי, יצהר

השבת מיועדת לביחורי
שיעורים ב"ד"ר ביישיבה הקטנה
ובחור ישיבות נבחרות
הרשמה עד יום שני י"א כסליו

לפרטים והרשמה
אלישע 055-9108545

